

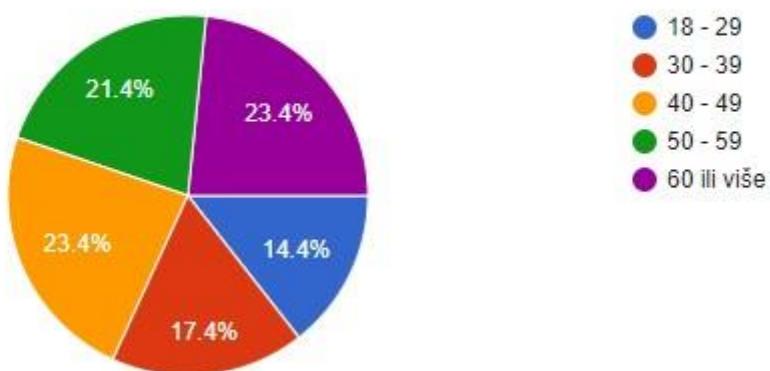
Istraživanje o informisanosti građana i njihovom učešću u procesu odlučivanja u Jablaničkom i Pčinjskom okrugu

Anketa je realizovana u dva ciklusa na teritoriji Jablaničkog i Pčinjskog okruga, u kojima je pokriveno 2 grada – Leskovac i Vranje i 8 opština – Bujanovac, Preševo, Surdulica, Vladičin Han, Lebane, Bojnik, Medveđa i Vlasotince po principu slučajnog uzorka i kriterijumima- broj stanovnika (300-1000) i geografska pripradnost, u periodu 2023/2024.

Cilj ankete je ocena implementacije zakona o lokalnoj samoupravi koji u članu 11. obavezuje lokalne samouprave da organizuju javne rasprave kada je u pitanju usvajanje budžeta gradova i opština, statuta lokalnih samouprava, strategija i planskih dokumenata, način informisanja i informisanost građana o mogućnostima učestvovanja u procesu donošenja odluka i na usvajanje navedenih dokumenata.

U anketiranju je učestvovalo 400 ispitanika iz četrdeset mesta u Jablaničkom i Pčinjskom okrugu (Suvi Do, Grdelica, Sumane, Medveđa, Negosavlje, Leskovac, Navalin, Turekovac, Presečina, Konjino, Pertate, V. Trnovac, Bunuševac, Rakovac, Dubnica, Međa, Vranjska banja, Donja Jajina, Šilovo, Alakince, Binovce, Batulovce, Boljare, Crnotince, Oraovica, Donja Lomnica, Dragovac, Gornje Brijanje, Kacabać, Lepenica, Masurica, Orašje, Prekodolce, Priboj, Pridvorica, Rajince, Suva Morava, Suvojnice i Žujince). Iz svakog mesta je u anketi učestvovalo deset ispitanika. Od ukupanog broja ispitanika 227 je muškaraca i 179 žene. Prema starosti je najviše ispitanika starosne dobi od 30 do 39 godina i ispitanika od 50-59 godina. U okviru istraživanja je najviše anketirano nezaposlenih ispitanika i ispitanika zaposlenih u privatnom sektoru. Najviše ispitanika je završilo srednju četvorogodišnju školu, dok je u ostalim grupama manji broj učesnika istraživanja.

3. Godine starosti ispitanika

Najveći broj ispitanika je starosti između 40-49 godina i 60 ili više godina, dok su u nešto manjem procentu zastupljene ostale kategorije stanovnika od čega populacija od 18-29 godina, koja je bila obuhvaćena upitnikom čini svega 14.4%.

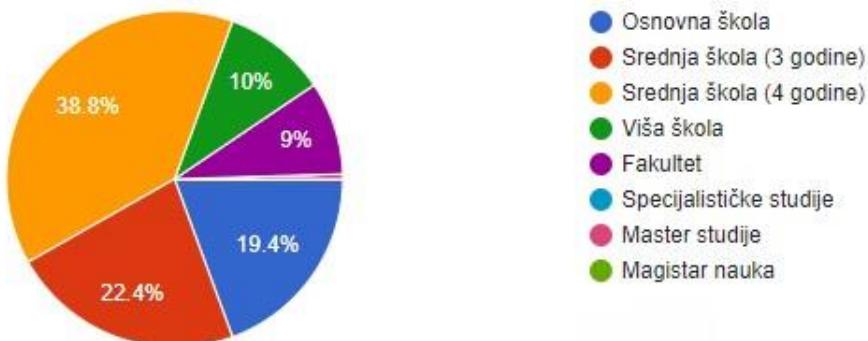

5. Radni status ispitanika

Od ukupnog broja ispitanika najviše je sa statusom nezaposlen sa oko 28%, zatim slede zaposleni u privatnom sektoru za stalno ili po ugovoru što čini oko 25%, dok je najmanji obuhvaćenih istraživanjem kategorija zaposlenih u javnom sektoru oko 12%.

6. Stepen obrazovanja ispitanika

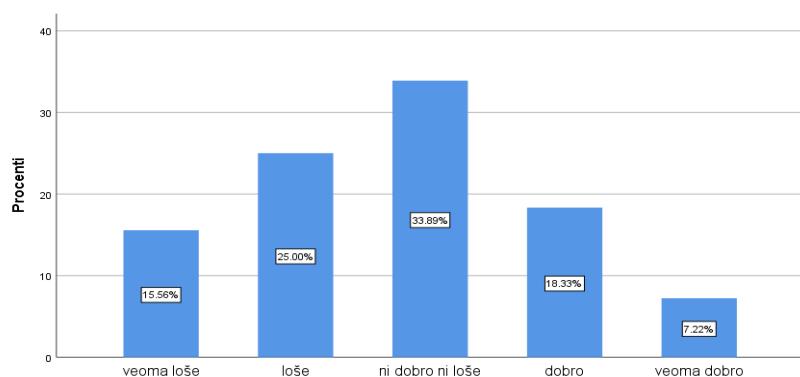
Po stepenu obrazovanja najveći broj ispitanika je završio četvorogodišnju školu 38,8%, zatim trogodišnju srednju školu 22,4%, zatim slede ispitanici sa osnovnom školom 19,4%, dok je sa fakultetom i višom školom u anketiranju učestvovalo 19% ispitanika, dok je samo jedan ispitanik završio master studije.

Tabela . *Mediji koje ispitanici prate - prvi ciklus 2023*

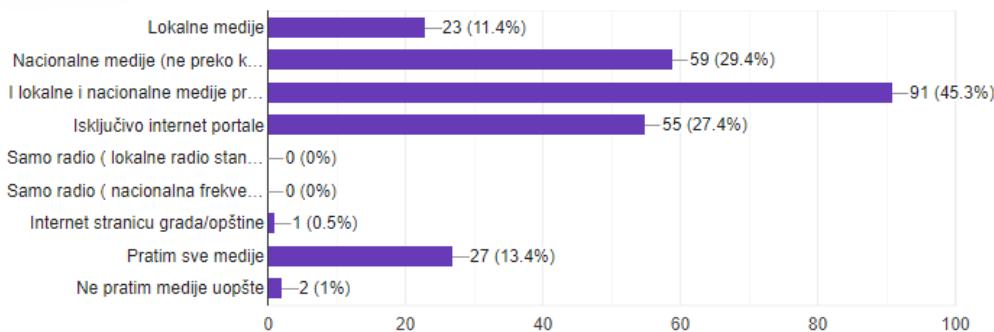
	Procenti [%]
Lokalne medije	4.4
Nacionalne medije ali ne preko kablovske	11.7
Lokalne i nacionalne medije preko kablovske	36.1
Isključivo internet portale	20.6
Samo radio	8.9
Pratim sve medije	18.4
Ukupno	100

Grafikon: Ocena kvaliteta objektivnog izveštavanja medija – prvi ciklus 2023

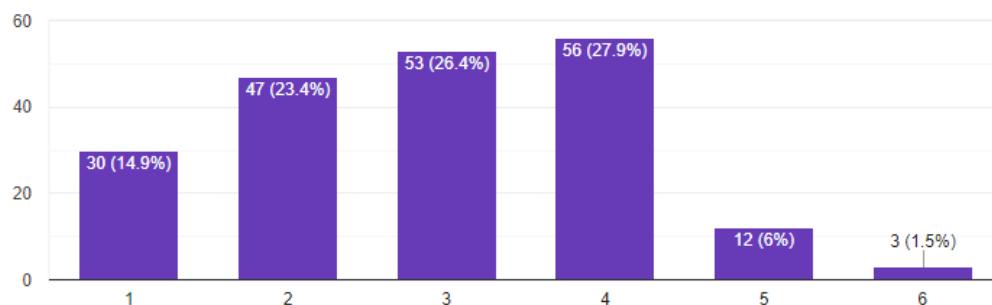

7. Koje medije uglavnom pratite? Moguće više odgovora

8. Ocenite kvalitet i objektivnost izveštavanja lokalnih medija u Vašem gradu/opštini o lokalnom budžetu i postupku donošenja lokalnih planova i strategija.

Grafikoni:

Mediji koje ispitanici prate – drugi ciklus 2024 i

Ocena kvaliteta objektivnog izveštavanja medija – drugi ciklus 2024.

Ispitanici su naglasili da uglavnom prate sve medije, kako preko internet portala, tako i onih sa lokalnom i nacionalnom frekvencijom. Najmanji broj ispitanika posećuje web stranice grada ili opštine kada im je potrebna neka informacija koja je od značaja za zajednicu kojoj pripada, svega 0.5%.

Pregledom odgovora ispitanika primetno je da je svega 23% ispitanika ocenilo kvalitet medija kao dobro ili veoma dobro u prvom ciklusu 2023, dok je u drugom ciklusu 2024, svega 7,5% ispitanika isti odgovor dalo 2024 godine. Ovo ukazuje na pogoršanje objektivnosti medijskog izveštavanja i zadovoljstva građana izveštavanjem medija o važnim temama za građane.

Preporuka: Lokalne medijske kuće bi trebale da daju više informacija o problemima lokalnih zajednica, posebno u ruralnim sredinama. Informisati građane o informacijama od javnog značaja koje mogu da iskoriste za svoju zajednicu, uz pravovremenu informaciju kako mogu da se aktivno uključe u proces donošenja odluka.

9. Da li Vas zanima na koji način se troši novac iz budžeta Vašeg grada/opštine?

Tabela 6. Da li Vas zanima na koji način se troši novac iz budžeta Vašeg grada? – prvi ciklus 2023

	Procenti [%]
Zanima me, u pitanju je moj novac	33.3
Zanima me, da se novac ne bi zloupotrbio	23.9
Zanima me, ali nemam vremena da se time bavim	18.9
Ne zanima me jer ne mogu da utičem	16.1
Ne zanima me ali sam siguran da grad ili opština postupaju ispravno	7.8
Ukupno	100

9. Da li Vas zanima na koji način se troši novac iz budžeta Vašeg grada/opštine?

Na pitanje -Da li Vas zanima na koji način se troši novac iz budžeta Vašeg grada oseća se povaćana nezainteresovanost građana u 2024 najviše zbog toga što je utisak da ne mogu da utiču na proces donošenja odluka. Manji pad je prisutan kod zainteresovanosti građana 2023-59%, ali je procenat opet na visokom nivou i kreće se od 52% do 57% zainteresovanih u 2024 godini, što predstavlja absolutnu većinu u oba kruga istraživanja i predstavlja dobar potencijal za rad sa lokalnim zajednicama i lokalnim samoupravama..

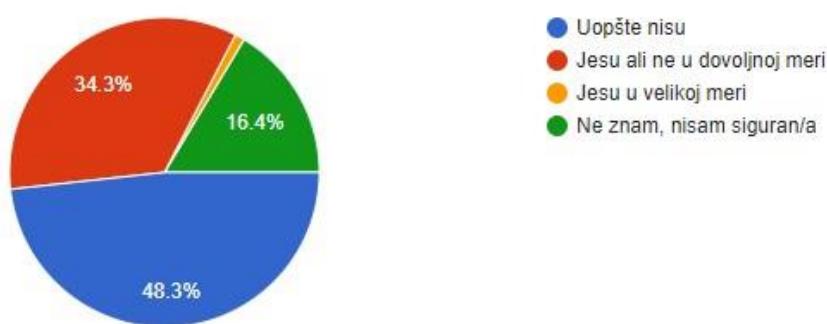

Tabela 7. U kojoj meri su dostupne informacije o budžetu grada/opštine – ciklus 2023

	Procenti [%]
Uopšte nisu	50.6
Jesu, ali ne u dovoljnoj meri	22.8
Jesu u velikoj meri	6.7
Bez odgovora	20.0
Ukupno	100

Grafikon - U kojoj meri su dostupne informacije o budžetu grada/opštine – ciklus 2024

44) U kojoj meri su Vam dostupne informacije o lokalnom budžetu Vašeg grada/opštine?

Na pitanje: U kojoj meri su dostupne informacije o budžetu grada/opštine dolazi do povećanja smanjene dostupnosti informacija i to za skoro 10% u odnosu na 2023. U 2023 godini 73,5% ispitanika je odgovorilo da informacije uopšte nisu dostupne ili nisu u dovoljnoj meri dok je u 2024 godini na isto pitanje odgovorilo skoro 83% ispitanika. Podatak da je samo 1% u 2024 godini odgovorilo da su ove informacije dostupne u velikoj meri, ukazuje na činjenicu da lokalne samouprave nisu u dovoljnoj meri približile građanima mogućnost učešća u donošenju odluka, pre svega u javnim raspravama, iako je to njihova zakonska obaveza po Zakonu o lokalnoj samoupravi čl.11.

Tabela 9. Da li ste upoznati sa mogućnostima da aktivno učestvujete u donošenju odluka na lokalnom nivou, poput javnih rasprava ili savetovanja predstavnika lokalne samouprave sa građanima?

	Procenti [%]
Da	16
Ne	81
Bez odgovora	3
Ukupno	100

11. Da li ste upoznati sa mogućnostima da aktivno učestvujete u donošenju odluka na lokalnom nivou, poput javnih rasprava ili savetovanja predstavnika lokalne samouprave sa građanima?

2024

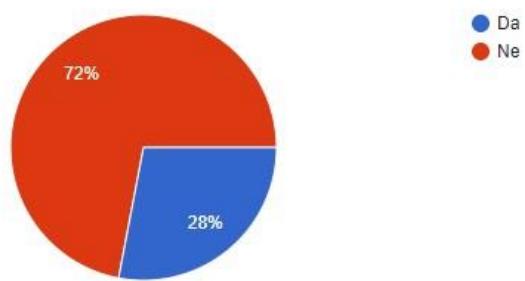

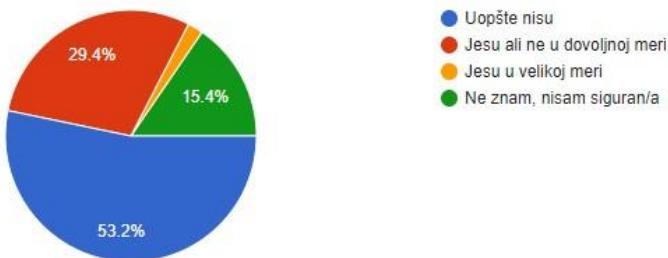

Tabela 8. U kojoj meri su dostupne informacije o postupku donošenja lokalnih planova i strategija - 2023

	Procenti [%]
Uopšte nisu	52.8
Jesu, ali ne u dovoljnoj meri	27.2
Jesu u velikoj meri	4.4
Bez odgovora	15.6
Ukupno	100

„* U kojoj meri su Vam dostupne informacije o postupku donošenja lokalnih planova i strategija?

2024

mogli da se aktivno uključe u proces donošenja odluka. Svega 2% ispitanika je izjavilo da su u velikoj meri informisani o postupku donošenja odluka na nivou lokalne samouprave.

Kada su u pitanju informacije o postupku donošenja odluka o strategijama i planovima situacija je skoro identična kao kod informacija o načinu usvajanja budžeta, pa je u 2024 godini 83% ispitanika odgovorilo da Nisu uopšte informisani, ili da jesu, ali ne u dovoljnoj meri da bi

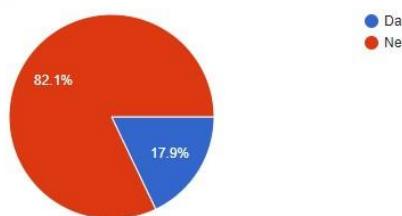
Tabela 15. Da li opština/grad organizuje skupove na kojima se konsultuju sa građanima kako treba trošiti sredstva iz budžeta - 2023

	Procenti [%]
Da	15.6
Ne	84.4
Ukupno	100

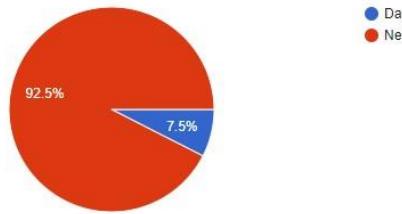
Tabela 16. Da li ste u protekle dve godine učestvovali u postupku donošenja lokalnih propisa, planova, strategija i budžeta grada/opštine - 2023

	Procenti [%]
Da	8.9
Ne	91.1
Ukupno	100

15. Da li se u Vašoj opštini/gradu organizuju skupovi na kojima se nadležni organi konsultuju sa građanima kako treba trošiti sredstva iz budžeta?

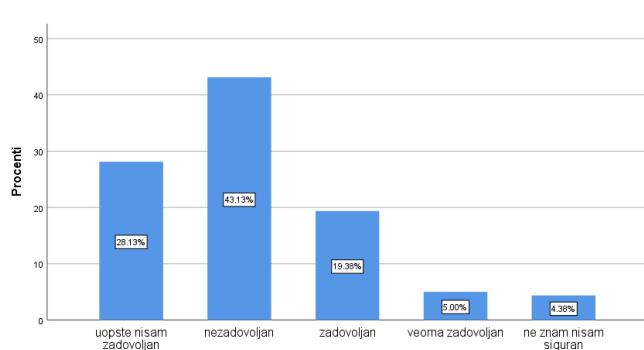
16. Da li ste u protekle dve godine učestvovali na nekom sastanku, raspravi, ili zborovima kada su se predlagali lokalni propisi, planovi, strategija i budžet u Vašem gradu/opštini?

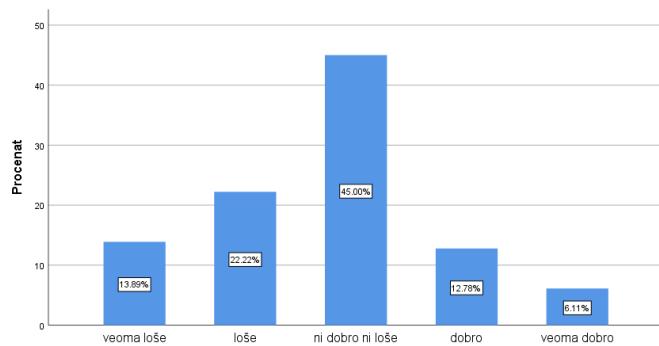
2024: Odgovori na ova pitanja, uglavnom ukazuju na to da su potvrđeno odgovorili uglavnom ispitanici koji rade u javnoj upravi imajući u vidu da je procenat skoro identičan sa odgovorima na pitanje o radnom statusu ispitanika, od čega je 8% zaposleno u javnom sektoru po ugovoru, a 17% za stalno. Ostali ispitanici uglavnom nisu upoznati sa informacijom da se ovakvi skupovi organizuju, te je stoga i odgovor na pitanje da li su učestvovali na ovakvim skupovima kreće u frekvenciji od 7,5-8,9%, gde je primećen pad učešća za oko 1,5% u 2024 u odnosu na 2023 godinu.

Udruženje građana "I Ja se Pitam - Leskovac
Email: inicijativapitamse@gmail.com
Tel: +381628532545

Grafikon - Zadovoljstvo ispitanika razvojem grada/opštine u prethodnih 5 godina - 2023

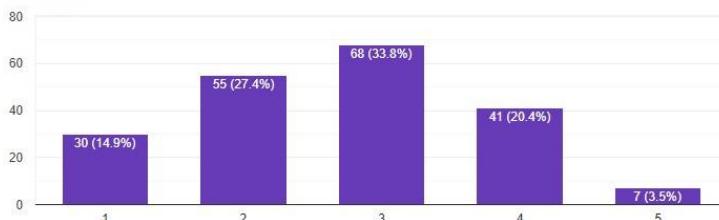

Grafikon - U kojoj meri je razvoj grada/opštine u proteklih pet godina uticao na Vaš život - 2023

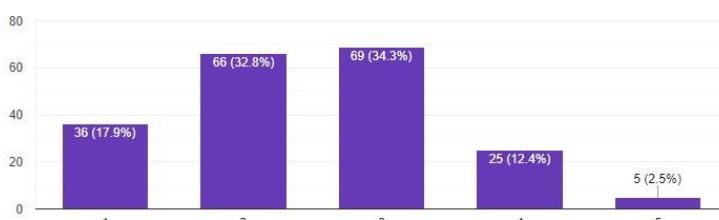
20. U zadnjih pet godina koliko ste zadovoljni razvojem Vaše opštine?

Copy

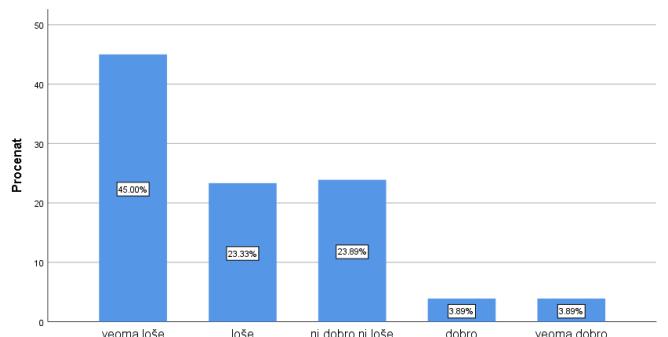

21. U kojoj meri je razvoj Vaše opštine u proteklih pet godina uticao na Vaš život?

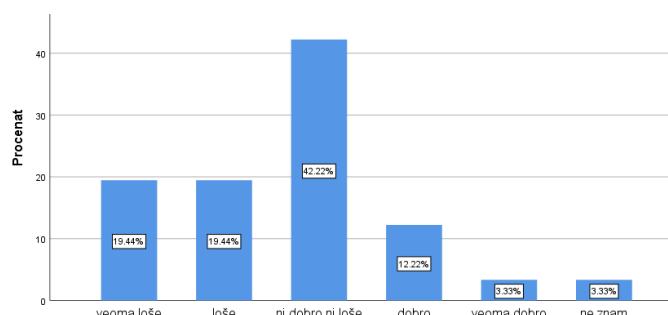
Copy

Preporuka: kako bi se povećao povoljan uticaj razvoja na kvalitet života građana južne Srbije, kreirati ambijent gde bi građani mogli da aktivnije učestvuju u procesu donošenja odluka kada su u pitanju strategije, planovi i budžeti lokalnih samouprava, posebno u vidu javnih rasprava i konsultativnih procesa.

Grafikon - Zadovoljstvo ispitanika razvojem sela/naselja u predhodnih 5 godina.

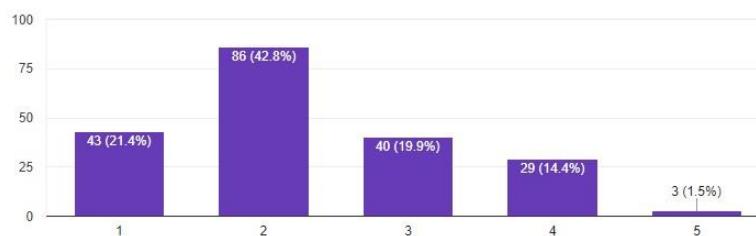

Grafikon - U kojoj meri je razvoj sela/naselja u proteklih pet godina uticao na Vaš život.

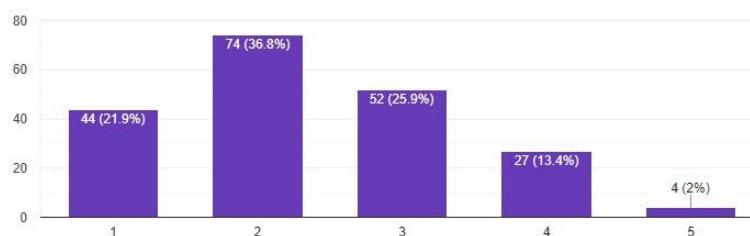
22. U zadnjih pet godina koliko ste zadovoljni razvojem Vašeg sela, naselja, zajednice?

Copy

23. U kojoj meri je razvoj Vašeg sela, naselja, zajednice u proteklih pet godina uticao na Vaš život?

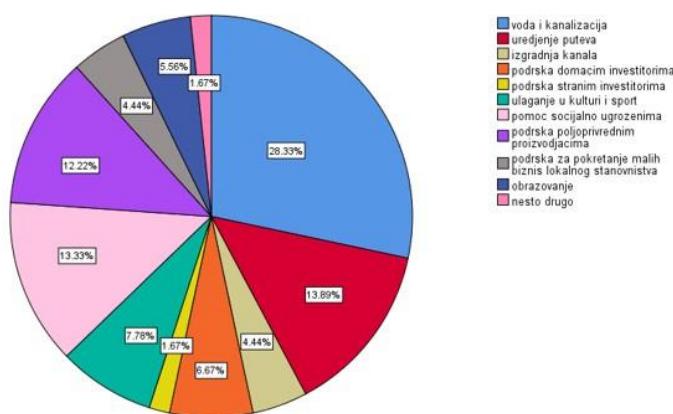
Copy

24. U kojoj oblasti bi po Vašem mišljenju grad/opština trebalo da više preusmeri sredstva iz budžeta? Moguće više odgovora.

2023:

(Ctrl) Copy

2024:

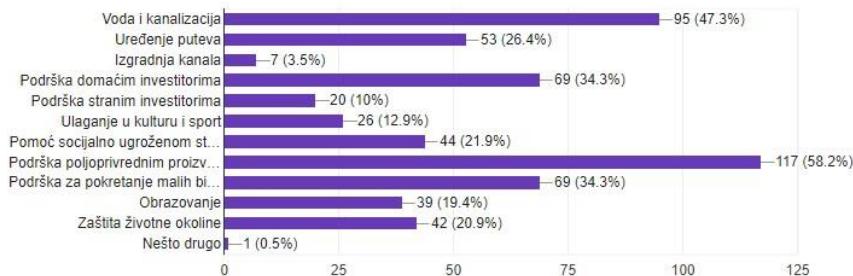
Situacija sa razvojem sela ili naselja je u okviru od 15% u 2024, što je povećanje u odnosu na 2023, ali ako se uzme u obzir da je više od 64% ispitanika nezadovoljno razvojem svog sela ili naselja, a da je 59% ispitanika izjavilo da to nije uticalo značajno na poboljšanje uslova njihovih života, onda je svakako prethodna opservacija potvrđena i da je neophodno podstićati građane da uzmu značajnije učešće u procesu donošenja odluka, ali da je takođe neophodno i kreirati povoljan ambijent za to.

24. U kojoj oblasti bi po Vašem mišljenju grad/opština trebalo da više preusmeri sredstva iz budžeta? Moguće više odgovora.

Copy

2024:

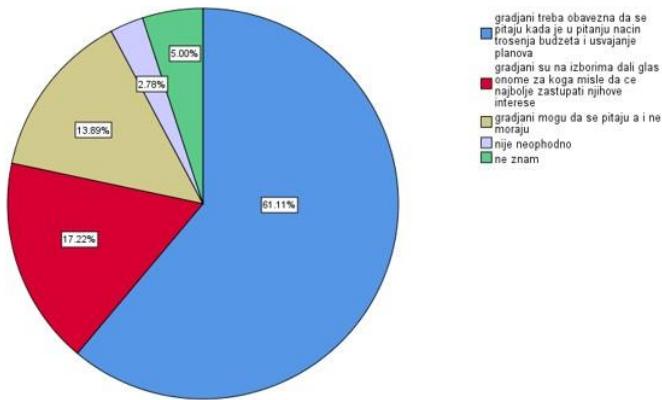
kanalizaciona infrastruktura, ali u drugom ciklusu 2024 dolazi do značajnog povećanja odgovora koji se odnose na podršku poljoprivrednicima, pokretanje malih biznisa i podršku domaćim investitorima. Za obrazovanje i zaštitu životne okoline je glas dalo oko 20% ispitanika.

U oba ciklusa
istraživanja na pitanje u koma pravcu treba preusmeriti sredstva iz budžeta, primetno je da su ispitanici najviše odgovora dali za osnovne potrebe zajednica, kao što su vodovodna i

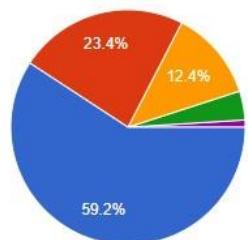
Grafikon - | U kojoj meri građani treba više da se uključe u donošenje odluka o načinu trošenja budžeta i planu razvoja grada/opštine

2023:

Copy

2024:

- Građani treba obavezno da se pitaju kada je u pitanju način trošenja budžeta i usvajanje planova
- Građani su na izborima dali glas onome za koga misle da će najbolje zastupati njihove interese
- Građani mogu da se pitaju, a i ne moraju
- Nije neophodno
- Ne znam

Na pitanje u kojoj meri bi građani trebalo da se uključuju kada se odlučuje o budžetu, ili strategijama i planovima, u oba ciklusa je odgovor da bi obavezno trebalo da se uključuju 60%, 2,7 % je

25. Po Vašem mišljenju u kojoj meri građani treba više da se uključuju kada je u pitanju donošenje odluka o načinu trošenja budžeta i kada je u pitanju donošenje planova razvoja Vašeg grada/opštine i vašeg naselja/sela?

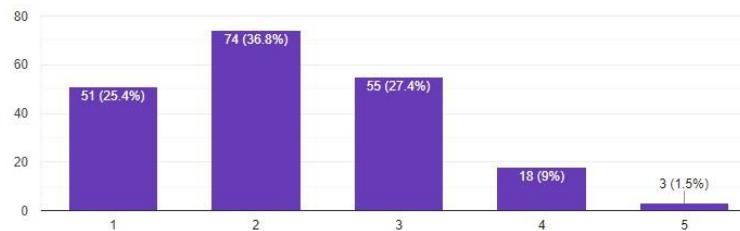
odgovorilo da nije neophodno, a 23,4% je u 2024 godini smatralo da su na izborima dali glas onima koji će ih najbolje zastupati.

Iako je veliki broj ispitanika izjavio da građani obavezno treba da se pitaju, još uvek je nivo učešća prilično mali (oko 11,4%). Ključni razlog je još uvek neshvatanje obaveza od strane lokalnih samouprava da kreiraju odgovarajući ambijent za upliv građana u donošenje odluka, a posebno poštovanja čl.11. zakona o državnoj upravi i lokalnoj samoupravi. Kroz monitoring organizovanja javnih rasprava udruženje „I Ja se Pitam“ je registrovalo da su samo dva grada i jedna lokalna samouprava organizovali javnu raspravu o budžetu za 2023 i 2024 godinu. Ostale nisu organizovale, ili su samo formalno objavile poziv bez obaveštenja o načinu učešća i predlaganja izmena, dopuna i davanje predloga.

27. Kako ocenjujete transparentnost rada lokalne samouprave u vezi sa donošenjem odluka i mogućnošću uključivanja građana u donošenje odluka od javnog značaja?

[Copy](#)

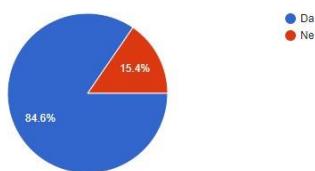
smatraju da je jako loše, ili loše (64,2%) ili nemaju stav o tome (27,4%). Ovo govori u prilog tome da je transparentnost rada lokalnih samouprava još uvek na niskom nivou i da je neophodno povećati nivo informisanosti građana i raditi na transparentnosti, kada su pitanju od značaja za lokalne zajednice

2024:

U drugom ciklusu istraživanja primetan je negativan stav kada je u pitanju transparentnost rada lokalnih samouprava, svega 10,5% je odgovorilo da je transparentnost na dobrom, ili vrlo dobrom nivou, što se poklapa sa procentom zaposlenih u javnom sektoru, dok ostali ispitanici

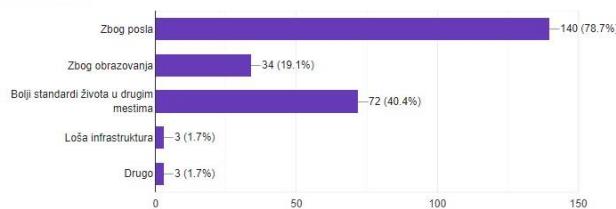
28. Da li je prisutna migracija u Vašem selu, naselju, zajednici?

[Copy](#)

29. Ukoliko je u Vašem selu/naselju/zajednici prisutna migracija, koji je glavni razlog zašto se ljudi iseljavaju? Moguće je dati više odgovora.

[Copy](#)

novih mogućnosti i uticalo na smanjenje migracija, pre svega mладим do 30 godina, који су инаквимаје заступљени кроз истраживање по принципу случајног узорка.

2024: Na pitanje da li je migracija prisutna u vašem selu ili gradskom naselju, u 85% slučajeva dobili smo odgovor da je prisutna i da su glavni razlozi traženje posla 78,7%, bolji životni standard u drugim mestima 40,4%, obrazovanje 19,1 %. Na ovo pitanje je bilo moguće dati više od jednog odgovora, a podrazumeva se da je jedan ispitanik dao jedan, dva ili tri odgovora, ali u procentima највећи утицај на миграцију становништва имао је утицај не/mogućnosti запошљавања

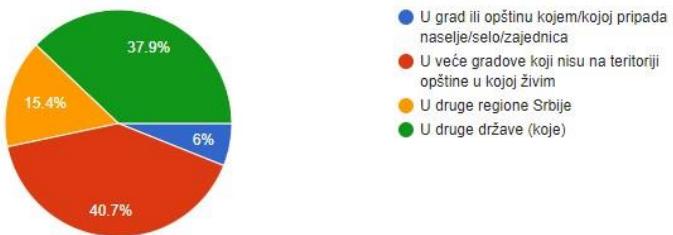
Preporuka: u skladu sa preporukama za plasman lokalnog budžeta aktivnosti usmeriti ka jačanju lokalnog privrednog ambijenta, што би омогућило стварање

2024:

Copy

30. Ukoliko je prisutna migracija iz Vašeg mesta, gde se ljudi uglavnom iseljavaju?

migracija iz sela u grad svega 6%.. .

Što se tiče zemalja u koje migriraju stanovnici juga Srbije, to su uglavnom Nemačka 40%, neodređeno u sve evropske zemlje oko 28%, Austrija 9%, u ostale zemlje bivše Jugoslavije 8%, u ostale zemlje oko 15 %. Ovo je još jedan pokazatelj malog uticaja razvoja lokalnih zajednica na kvalitet života u južnoj Srbiji, što pokazuje analiza odgovora na to pitanje.

U anketi su učestvovala domaćinstva okarakterisana kao poljoprivredna sa 59%, nepoljoprivredna sa 24,5% i mešovita sa 16,5%.

Migracije su uglavnom usmerene ka većim gradovima koji se ne nalaze na teritoriji opštine gde živi 40,7% ljudi koji migriraju, u druge zemlje 37,9%, u ostale regije Srbije 15,4%, dok je